

Kulturmiljöprogram

Del 4.3 Bringetofta socken

Inledning

Denna del av Nässjö kommuns kulturmiljöprogram redovisar bevarandevärda objekt inom Bringetofta socken.

Läsanvisning

Hela kulturmiljöprogrammet

I den fullständiga versionen av Nässjö kommuns kulturmiljöprogram finns bakgrunden till kulturmiljöprogrammet, fördjupad beskrivning av kulturmiljön och redovisning av samtliga bevarandevärda objekt inom kommunen.

Karta

De olika objektens lokalisering får man fram genom kartfunktionen på kommunens hemsida. Där går det hitta alla kommunens objekt i kartform och det går även att söka på fastighetsbeteckning och adress.

Klassning

Följande klasser används i kulturmiljöprogrammet:

Klass 1, byggnadsminne (KML 3 kap) / Kyrkliga kulturminnen (KML 4 kap)

Graderingen avser byggnader som förklarats vara byggnadsminnen enligt Kulturmiljölagen (kap 3-4). Klassificeringen avser befintliga byggnadsminnen.

Klass 2, Särskilt värdefull bebyggelse (PBL 8 kap § 13)

Graderingen avser särskilt värdefull bebyggelse, sådana byggnader får inte fysiskt förvanskas vid förändring av eller i anslutning till byggnaden. Byggnaden bör skyddas genom q-bestämmelse i områdesbestämmelse eller detaljplan.

Klass 3, särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap § 17)

Byggnaden har ett visst värde i fråga om till exempel utformning. Värdebärande element i byggnaden bör hanteras på ett varsamt sätt vid förändringar av eller i anslutning till byggnaden. Bör skyddas genom varsamhetsbestämmelse i områdesbestämmelse eller detaljplan.

Klass 4, allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap § 17)

Graderingen motsvarar det generella krav på hänsyn till byggnadens kulturhistoriska värden som gäller för alla byggnader.

Klass 5, avskrivs

Byggnaden har inte kulturhistoriska värden som behöver beaktas i plan- och bygglovsprocessen. Objekt i klass 5 finns inte upptagna i kulturmiljöprogrammet.

Klassningen är framtagen av Länsstyrelsen i Jönköpings län och är baserad på Plan- och bygglagens (PBL) hänsyns- och skyddsbestämmelser samt byggnadsminnen enligt Kulturmiljölagen (KML). Klassningen skiljer sig från den klassning som använts i kommunens tidigare kulturmiljöprogram "Värdefulla byggnader och miljöer" (2007) och därför har ny bedömning gjorts vid framtagande av detta program.

301 Område Drageryd

Drageryd Södergård 1, 2, Drageryd 1, 4, 5, Drageryd Norrdegård 1, Drageryd Mellangård 1, 2, fastighet Drageryd 1:2, 1:3, 1:4, 2:2, 2:3, 2:4, 3:2, 3:3, 3:6

Klass: 4 - Allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap §17)

Fastigheterna på 2:4.

Öppet odlingslandskap på nord-sydlig åssträckning, med vid utsikt åt väster, omgivet av barrskog. Ångsmarksrester, odlingsrösen och stenmurar. I området ligger fornlämningarna Raä 29 och 34, vilket utgörs av ett gravfält med fem högar och trettio runda stensättningar samt en offerkälla, S:t Sigfrids källa.

Drageryd är en radby som utgörs av sju gårdar. Storskifteskartan 1825 redovisar en ursprunglig by i läge för gårdarna 1:3 och 1:4, vilket är i den sydligare delen av den byns utformning idag. Dagens glesa radby åstadkoms genom laga skifte 1894. Några boningshus utgörs av byggnader med sexdelad plan, från 1890-talet. De har fasader av rödfärgad locklistpanel och taktäckning av rött tegel. Bostadshusen på 1:3 och 1:4 är parstugor från omkring 1860, rödfärgade under tegeltak. Ladugårdarna, belägna i huvudsak väster om bygatan, är från omkring 1895 och 1935 och har fasader av rödfärgad locklistpanel och taktäckning av omålade plåt. På några av fastigheterna finns brygghus/lillstugor från 1800-talets senare del och stenkällare. Drageryd hade en verksam elektrisk förening mellan 1920 och 1945 som försörjde byn. Det finns spår på Norregårds (2:4) fasad där verksamheten inhystes. En bit längre bort från byn finns fundament kvar efter det tidigare elverket.

Karaktärsdrag

- Gårdarnas radbystruktur och byggnadernas volym
- Röd locklistpanel med vita omfattningar
- Originalfönstren i trä med tvåluftsfönster och dörrpar på enkelstugan på 2:4

Kulturhistorisk bedömning och värdebeskrivning

Byn är ett exempel på en radby i ett odlingslandskap med spår av äldre bystruktur.

Ladugård på 2:2.

Vy mot norr med fastighet 1:3 till vänster.

Bostadshus på 1:4.

302 Område Kalvsås

Kalvsås 6, 1, 5, 2, 4, Kalvsås Berget 1, fastighet Kalvsås 1:3, 1:6-1:9, 1:11

Klass: 3 – Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap §17)

Bostadshus på 1:8.

En välbevarad by som ligger något isolerad i västra delen av socknen.

Mangårdsbyggnaderna är i gott skick. De är av enkel- eller parstugetyp i en eller två våningar, rödfärgade med vita omfattningar och med rödfärgade tak av olika material. Två äldre ladugårdsbyggnader finns på 1:7, uppförda i knuttimmer med vissa delar täckt med locklistpanel.

Karaktärsdrag

- Husens volym, placering i förhållande till varandra och deras omgivning
- Röd locklistpanel med vita detaljer och sadeltak
- Verandornas utsmyckning
- De spröjsade träfönstren
- Ladugårdarnas timmerstomme och stensockel

Kulturhistorisk bedömning och värdebeskrivning

Byns bevarade struktur, bostadshus och ekonomibygnader är ett exempel på en mindre by.

Bostadshus på 1:9.

Bostadshus på 1:3.

Bostadshus på 1:11.

Ladugård på 1:7.

303 Götestorp

Götestorp 3, fastighet Bringetofta-Götestorp 1:2

Klass: 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap §17)

”Gammelgården” är en parstuga från 1700-talet i en våning med rödfärgad locklistpanel med vita knutar och omfattningar. Långsidan där entrén är belägen är försedd med tre lunettfönster under takfoten. Varje år hålls här några friluftsgudstjänster. Huset står kvar på ursprunglig plats och utan invändig modernisering.

Karaktärsdrag

- Byggnadens volym av parstugetyp
- Liggtimmerstommen
- Den rödfärgade locklistpanelen med vita detaljer
- Stensockeln
- De småspröjsade lunettfönstren och tvåluftsfönstren
- Pardörren i trä

Kulturhistorisk bedömning och värdebeskrivning

Parstugan är ett exempel på välbevarad parstuga från 1700-talet.

304 Gådebergs missionshus

Gådeberg 1, fastighet Gådeberg 1:15

Klass: 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap §17)

Byggnaden uppfördes 1923 med stående plank i 1½ våning, med en tillbyggd vinkeldel mot nordväst. Fasaden utgörs av faluröd locklistpanel med vita knutar och omfattningar. Flertalet fönster är av fyrluftstyp, med spröjsar och spetsiga toppar. Byggnaden har ett brutet tak med valmade gavelspetsar belagt med svart, trapetskorrugerad plåt. Byggnaden vilar på en sockel av tuktad sten. Om- och tillbyggnader har skett under 1950-, 1960- och 1990-talen. Gådebergs missionshus har idag en aktiv verksamhet.

Karaktärsdrag

- Byggnadens volym
- Locklistpanelen med vita detaljer
- Det höga mansardtaket med valmade gavelspetsar
- Korutbyggnaden
- Sockeln av exponerad sten
- De spetsiga fönstren av trä med täta spröjsar

Kulturhistorisk bedömning och värdebeskrivning

Byggnaden är ett bevarat exempel på ett missionshus från 1920-talet.

305 Slättebergs smedja

Slätteberg 1, fastighet Slätteberg 1:9

Klass 2: Särskilt värdefull bebyggelse (PBL 8 kap §13)

Smedja från omkring 1890 i rödfärgad locklistpanel med rött enkupigt taktegel och spröjsade träfönster. Varsamt renoverad på 1990-talet och drivs än i dag som smedja i en intresséförenings regi. Strax intill står en milsten, längs vägen mellan Bodafors och Almesåkra.

Karaktärsdrag

- Byggnadens volym
- Sadeltaket belagt med tegelpannor
- Träfönstren av tvåluftstyp med spröjsning
- Locklistpanelen
- Ventilationshuven vid taknocken

Kulturhistorisk bedömning och värdebeskrivning

Byggnaden är ett välbevarat exempel på smedja från slutet av 1800-talet med delvis bevarade interiörer och verkstadsdelar.